

Grane kommune

Planprogram for
kommuneplan
Samfunnsdelen

2021 - 2033

1.BAKGRUNN FOR PLANARBEIDET

Alle kommuner skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, og bør omfatte alle viktige mål og oppgaver i kommunen.

Plan- og bygningslov setter også krav til at kommunen minst en gang i hver valgperiode skal vedta en kommunal planstrategi. Planstrategien er første skritt i kommunen sin langsiktige planlegging.

Planstrategien slår fast behov for revidering av gjeldende kommuneplaner. Kommuneplanen består av samfunns- og arealdel fra 2011 og 2013.

I planstrategien er det lagt opp til at revisjon av kommuneplanens samfunnsdel først, og deretter arealdelen.

1.1. Planprogrammet

Første trinn i arbeidet med kommuneplanen er å utarbeide et eget planprogram.

Planprogrammet skal gjøre rede for formålet med planarbeidet, beskrive og synliggjøre planprosessen og de problemstillinger som anses som viktig i forhold til miljø og samfunn. Programmet skal sikre en oversiktlig, forutsigbar og effektiv planprosess.

Planprogrammet skal sendes på høring til statlige og regionale myndigheter og det skal legges ut til offentlig ettersyn sammen med varsel om oppstart av planarbeid. Innkomne merknader skal vurderes og eventuelt innarbeides i planprogrammet før endelig vedtak av kommunestyret.

1.2. Samfunnsdelen

Kommuneplanens samfunnsdel er verktøyet for kommunens helhetlige planlegging.

Samfunnsdelen har to hovedinnretninger:

- Kommunesamfunnet som helhet
- Kommunen som organisasjon

Gjennom arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel skal kommunen vektlegge viktige utfordringer knyttet til samfunnsutvikling og synliggjøre de strategiske valg kommunen tar. Kommuneplanen skal videre synliggjøre utfordringer, mål og strategier for kommunen som organisasjon, og skal gi overordnede mål for sektorenes planlegging.

2.RAMMER FOR PLANARBEIDET (planstrategi)

2.1. Nasjonale føringer

Mål og rammer for den nasjonale arealpolitikken blir blant annet formidlet i stortingsmeldinger, rikspolitiske retningslinjer (RPR) og rundskriv.

Statsforvalteren og andre statlige og regionale sektormyndigheter har ansvar for å følge opp målene og rammene ovenfor kommunene. Avvik fra retningslinjene kan gi grunnlag for innsigelser til kommunale areal- og reguleringsplaner fra «innsigelsesmyndighetene» som det er over 20 av.

Etter ny plan- og bygningslov fra 2008 skal regjeringen hvert fjerde år utarbeide et dokument med nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Dette inngår som en formell del av plansystemet. Dokumentet skal bidra til at planleggingen i fylker og kommuner tar opp viktige utfordringer i samfunnsutviklingen, og dokumentet skal legges til grunn for utarbeidelsen av planer i kommunene. Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging ble fastsatt ved kongelig resolusjon.

Regjeringen legger i «Nasjonale forventninger til regional kommunal planlegging 2019 – 2023» vekt på at vi står overfor fire store utfordringer:

- Å skape et bærekraftig velferdssamfunn
- Å skape et økologisk bærekraftig samfunn gjennom blant annet en offensiv klimapolitikk og en forsvarlig ressursforvaltning
- Å skape et sosialt bærekraftig samfunn
- Å skape et trygt samfunn for alle

Regjeringen har også bestemt at FNs 17 bærekraftsmål, som Norge har sluttet seg til, skal være det politiske hovedsporet for å ta tak i vår tids største utfordringer. Det er derfor viktig at bærekraftmålene blir en del av grunnlaget for samfunns- og arealplanleggingen.

De nasjonale forventninger skal være retningsgivende, men ikke bestemmende, og skal bidra til at planleggingen blir mer målrettet og ikke mer omfattende enn nødvendig.

Oppsummert kan man si at departementet i større grad vektlegger et helhetlig samfunnsperspektiv i kommuneplanleggingen enn tidligere nasjonale signaler. Klima,

folkehelse, boligsosiale spørsmål og liknende forutsettes å få større betydning i kommuneplanarbeidet og i annet overordnet planarbeid i kommunen.

Digitalisering. Regjeringen og KS har gått sammen om en strategi for digitalisering av offentlig sektor. Målet er å få brukerne til å oppleve én digital offentlig sektor. Digitalisering av offentlig sektor skal gi en enklere hverdag for innbyggere, næringsliv og frivillig sektor gjennom bedre tjenester, mer effektiv ressursbruk i offentlige virksomheter og legge til rette for produktivitetsøkning i samfunnet. Hensikten med strategien er å understøtte digital transformasjon i hver enkelt virksomhet, og i offentlig sektor som helhet.

Digitaliseringsstrategien er en oppfølging av Stortingsmeldingen Digital agenda (2015-2016). Strategien definerer felles mål og innsatsområder for digitaliseringsarbeidet frem mot 2025.

-

2.2. Regionale føringer

Nordland fylkeskommune har utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som grunnlag for regional planstrategi 2016-2020 og fylkeskommunen har lagt opp til en prosess med rullering av Fylkesplanen.

Fylkesmannens risiko- og sårbarhetsanalyse (Fylkes ROS) trekkes inn som en del av grunnlagsdokumentasjonen.

Grane kommune forventer at regionale myndigheter oversender oppdatert og relevant informasjon i forbindelse med høring av planprogrammet / oppstart av kommuneplanen.

Fylkesplan for Nordland: «Mitt Nordland – mi framtid» 2013-2025 har tre målområder: • Livskvalitet – et aktivt og inkluderende samfunn. Alle i Nordland skal ha mulighet til å kunne utvikle sine evner, ferdigheter og interesser og innbyggerne skal ha gode levekår. Noen av strategiene for å følge opp dette er å ha en god boligpolitikk, styrke barnehage, skoler og arbeidsplasser til helsefremmende arenaer og inkludere tilflyttere og innvandrere slik at de blir aktive samfunnsdeltakere.

- Livskraftige lokalsamfunn og regioner. Et samfunn som preges av mangfold, entusiasme og kreativitet. Nordland skal bli attraktivt og det omfatter både fysiske, sosiale, kulturelle, økonomiske og andre ressursmessige faktorer. Det er et mål at Nordland skal ha attraktive og funksjonelle lokalsamfunn og regioner og at befolkningen skal ha tilgang til fleksible og robuste utdanningstilbud.

- Verdiskaping og kompetanse. En visjon om et nyskapende Nordland der man kan omstille seg i takt med omgivelsene. Det er et mål om økt kompetanse og forsknings- og utviklingsaktivitet og befolkningen i Nordland skal ha tilstrekkelig og kompetent arbeidskraft. Det er et mål at Nordland skal ha et konkurransedyktig, innovativt og bærekraftig arbeids- og næringsliv

2.3 Lokale utviklingstrekk og utfordringer

Et samfunn er hele tiden i endring. Dette skaper nye muligheter, men gir samtidig utfordringer. Grane kommune må imøtekomme disse endringene ved å utarbeide overordnede mål i et langsiktig perspektiv. De strategiske diskusjoner og avklaringer innenfor de enkelte tjenesteområdene skal løftes inn i en helhetlig måldiskusjon i kommuneplanens samfunnsdel.

I planstrategien for Grane 2020-2023 er noen viktige utviklingstrekk og utfordringer belyst. Disse utfordringene legges til grunn for den kommende kommuneplanen. I tillegg vil noen vedtatte satsninger være førende i planarbeidet.

- Leve hele livet
- Nasjonalparkkommune
- Digitale Helgeland
- Sunne kommuner

2.4 Prioriterte utfordringer i arbeidet med kommuneplanen

Kommunesamfunnet som helhet:

- Helsefremmende samfunn
- Styrke samhold, tilhørighet og identitet
- Beholde, helst øke folketallet i kommunen
- Bli en attraktiv livsløpssamfunn og bostedskommune
- Nærings- og arbeidsutvikling, infrastruktur og samferdsel
- Bærekraftig utvikling i hht klima og miljø
- Kultur som samfunnsbygger
- Arealstrategi
- Omdømmebygging

Kommunen som organisasjon:

- Bærekraftig økonomi – til å sikre god kvalitet og nødvendige tjenester til innbyggerne
- Sikre kompetent arbeidskraft
- Utnytte den digitale teknologi i tjenesteproduksjonen

2.5 Visjon og overordnede mål

Visjonen i gjeldende kommuneplan for Grane fra 2011 er : «Grane – *midt i blinken.*»

I forbindelse med vedtak planstrategi i 2016, ble følgende vedtatt: *Grane kommunes visjon 2017-2021 vedtas slik: Der mennesker og elver møtes skapes trivsel og muligheter.*

Slagordet Grane midt i blinken består

En visjon kan defineres som et framtidig bilde av hvordan vi ønsker at Grane kommune skal være. Visjonen bør være attraktiv, vitaliserende, samlende og troverdig.

I kommuneplanen bør følgende temaer diskuteres:

- Hvilken visjon skal vi ha for Grane kommune?
- Hva er vår identitet?
- Hvilke verdier skal prege kommunen?
- Hvilke overordnede mål skal Grane ha?

3.1 Organisering

Det foreslås at arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel blir organisert etter gjeldende styringslinjer i kommuneadministrasjonen.

- Rådmann vil sitte som prosjektleder og har også det overordnende administrative ansvaret for prosessen.
- Formannskapet vil fungere som politisk styringsgruppe.
- Det nedsettes en prosjektgruppe/arbeidsgruppe bestående av rådmann, ordfører, kommunalsjefer og enhetsleder folkehelse, kultur og frivillighet.
- Det opprettes egne temagrupper for utforming av delmål og tiltak. Disse gruppene settes sammen av administrasjon og politikere, og evt. representanter fra berørte lag/foreninger/brukergrupper. En gruppe bør bestå av maks 6 personer.

- Kommunestyret vil være vedtaksmyndighet både for planprogrammet og samfunnsdelen, samt involveres særskilt i arbeidet med hovedmål og visjon.

3.2 Medvirkning i planprosessen

Et helt sentralt element i all offentlig planlegging er at det er gode informasjons- og medvirkningsarenaer og prosesser. Med medvirkning menes i denne sammenheng enkeltpersoners og gruppers rett til å kunne delta i og påvirke beslutningsprosesser, slik at de selv kan være med på å planlegge sin framtid.

Plan- og bygningsloven setter følgende hovedkrav til medvirkning:

§ 5-1. Medvirkning

Enhver som fremmer planforslag, skal legge til rette for medvirkning. Kommunen har et særlig ansvar for å sikre aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging, herunder barn og unge. Grupper og interesser som ikke er i stand til å delta direkte, skal sikres gode muligheter for medvirkning på annen måte.

Dette kravet om medvirkning i plan- og bygningsloven inneholder ikke klare retningslinjer, så kommunen står nokså fritt til å velge hvordan medvirkningen skal være. Det er utarbeidet egen veileder for dette fra KMD, «medvirkning i planlegging».

For å få økt måloppnåelse, bedre plangrunnlag og en mer demokratisk planlegging ønsker Grane kommune å legge til rette for en bred medvirkningsprosess i kommuneplanen der vi kan nå alle grupper i befolkningen. Det vil derfor legges vekt på flere tilpassede medvirkningsopplegg knyttet til de ulike temaene og problemstillingene.

Eksempler på dette er:

- Temamøter, f.eks. folkemøter og næringsmøter. Gjestebud / kafèdialog / SWOT analyse
- Involvering av ungdomsråd og eldreråd samt «Barnetråkk», questback

Kommuneplanen er både tidkrevende og favner vidt temamessig. Et kontinuerlig informasjonsopplegg skal sikre at pågående arbeid gjøres kjent, når flest mulig og formidles på en lettfattelig måte. Kommunen vil derfor benytte seg av kommunens hjemmeside med egen link til kommuneplanarbeidet, lokalavisene og sosiale medier.

3.3 Framdriftsplan

Det er utarbeidet følgende milepælsplan for planprosessen fra start og fram til førsteutkastene legges ut til offentlig ettersyn :

	2021												
	J	F	M	A	M	J	J	A	S	O	N	D	J
Planprogram													
Planprogram i FSK													
Høring planprogram													
Fastsetting PP FSK													
Dialogmøter / innspill													
Utarbeide planforslag													
Utkast til drøfting													
1.gangs behandling -													
Offentlig ettersyn													
Merknadsbehandling													
2. gangs behandling													

Framdriftsplanen vurderes å være forholdsvis ambisiøs i forhold til ressursituasjon. Det vil være behov for innleie/kjøp av tjenester for å komme i mål til gitt tidsplan.

4.TEMAOMRÅDER VED REVIDERING AV SAMFUNNSDELEN

Hovedformålet med planarbeidet er å utarbeide en revidert samfunnsdel til kommuneplan for perioden 2021-2033, som gir de overordnede strategier og mål for den langsiktige samfunnsutviklingen av Grane kommune.

Videre har rulleringen av kommuneplanen sin samfunnsdel til hensikt å :

- Forankre planarbeidet godt i kommunen, både politisk og administrativt. Involvere politikere i tidlig fase.
- Skape en arena for overordnede diskusjoner om utviklingen av kommunen, og legge til rette for aktiv medvirkning fra innbyggere, næringsliv og organisasjoner.
- Fremskaffe et oppdatert kunnskapsgrunnlag
- Klargjøre hvor vi er og hvor vi vil, gjennom å videreutvikle samfunnsplan som et retningsgivende og tydelig styringsdokument med klare føringer for oppfølgende planer og tiltak.
- Utvikle og klargjøre forbindelsene fra plandokument til kommuneplanens handlingsdel og gi kommunen et bedre grunnlag for framtidig arbeid med kommuneplanens arealdel (arealpolitiske retningslinjer).

4.1. Demografiske utfordringer

Folketallsutviklingen er en utfordring for Grane kommune som det er det for mange andre distriktskommuner. Spesielt er det utfordringer knyttet til aldersgruppen 20-35 år som er de klart mest mobile i forhold til flytting. Fokus er rettet mot:

- Folketallsutvikling / flytting
 - Innvandring
 - Integrering
- Kjønn- og aldersbalanse
- Arbeidsmarked og pendling
- Bolig

4.2. Folkehelse og frivillig sektor

Folkehelse er både et nasjonalt og regionalt satsingsområde. Grane kommune skal ha fokus på å tilrettelegge for friluftsliv og aktiv bruk av naturen, blant annet gjennom turløyper. Dette vil være viktige tiltak for både helse, trivsel, integrering mv. Folkehelse og helsefremmende tenking skal være en aktiv del i all kommunal planlegging.

I kommuneplanens samfunnsdel må det komme tydelig frem hvordan folkehelsearbeidet skal utformes og gjennomføres i kommunen i planperioden, integrert i all kommunal virksomhet.

Folkehelseinstituttets nettbaserte «Folkehelseprofil» for Grane kommune, er et godt verktøy som kan brukes som grunnlag for å utarbeide oversikt over helsetilstanden.

Det samme gjelder kunnskapsgrunnlaget.

Kommunen samarbeider med frivillige organisasjoner på mange områder. Arbeidet bør styrkes og utvikles.

4.3. Barn og unge

En god barnehage og et godt skoletilbud er svært viktig for lokalsamfunnet. Det er også bidrag for å rekruttere og beholde innbyggere. Fokus vil være rettet mot:

- Øke kvaliteten i arbeidet for å sikre barn- og unge det beste læringsutbyttet
- Nulltoleranse mot mobbing
- Mestring og trivsel
- Gode uteområder som tar hensyn til barn og unges rettigheter
- Variert og tilgjengelig kultur- og fritidstilbud
- Helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom
- Ungdomsråd

4.4. De over 65

Fokus vil være rettet mot et godt helsetilbud. På det forebyggende plan er det viktig å legge til rette for sosiale møteplasser, fysisk aktivitet og andre folkehelseiltak slik at framtidige helseutfordringer kan reduseres. Grane Helsetun er nøkkelen i mye av arbeidet opp mot syke og eldre. Her må en sikre at det leveres gode tjenester.

4.5. Samferdsel og infrastruktur

Innenfor dette området vil fokus være rettet mot å sikre et godt vegnett. Gjennomføring av E6-utbyggingen vil være viktig. Videre vil det være fokus på å sikre samfunnet fiber, godt drikkevann og tilfredsstillende avløpssystem.

4.6. Næringsutvikling

Generelt består næringslivet i Grane av en stor bedrift og mange små. Landbruk og reindrift er også viktige næringer i kommunen Grane har opplevd en økning innen reiseliv / turisme. I planprosessen er det grunn til drøfte de ulike næringenes behov for videre vekst og samtidig hvordan dette skal håndteres for å unngå arealkonflikter.

4.7 Boligpolitikk

Det vil være en utfordring i arealplanen å regulere fornuftig for både bolig og fritidsboliger. Hvor ønsker vi vår fremtidige fritidsbebyggelse og boligbebyggelse.

4.8. Miljø, energi og bærekraft

Disse områdene er viktige, og skal ivaretas i all kommunal planlegging. I planprosessen bør kommunen ta en gjennomgang av sitt myndighetsansvar innenfor forurensning. Likeså ta hensyn til EUs vanndirektiv, naturmangfoldsloven og landskapsvern. Det vil være behov for å gjøre prioriteringer innenfor FN bærekraftsmål.

4.9 Lokaldemokratiets status

Fokus vil være rettet mot den demokratiske utfordringen om å sikre høy deltagelse i lokalpolitikken, og påvirkningskraft overfor de krefter som er med på å forme lokalsamfunnet. Kommunene må være styrt av politikere som har legitimitet og handlingsrom til å utøve lokalpolitisk skjønn.

4.10. Kommunen som tjenesteyter

- Kommunen opplever at sentralisert og regionalisert styring forsterkes på flere politikkområder. Kommunen opplever et gap mellom pålagte oppgaver og tilgjengelig økonomi. Fokus vil være rettet mot at kommunen som «sikkerhetsnett» kontinuerlig må vurdere sine prioriteringer og organisering for å tilpasse seg endrede krav.

4.11 Arealstrategi

Helhetlig bruk av arealet for å ivareta et fremtidsretta samfunn.

Det vil være en utfordring i arealplanen å regulere fornuftig for både bolig og fritidsboliger.
Hvor ønsker vi vår fremtidige fritidsbebyggelse?